

TEKST OG FOTO:
Håvard Lillebo

REISER MED ROSER

Omreisende og profesjonelle rosemalende rallarer er det ikke så mange av i dag, kanskje bare én, og han jobber akkurat nå med å sette farge på et «furuhelevete» i Risberget i Våler.

Rosemaler Rune Nesher fra Nissedal i Telemark tar ikke ordet «furuhelevete» i sin munn, han er glad i furu og trehvitt, som han kan få male på. Rina Therese Blekkerud (38), hun som eier hytta i Risberget, hvor en av landets klart beste rosemalere, antakelig den beste, nå har flyttet inn for å gi hytta et fargerikt løft, ser fram til å få et mer spennende uttrykk på skap og flere felter og flater i hytta, som også da snart vil framstå i kontrast til mye vakkert i trehvitt, som dermed også vil synes. Hun som har bestilt forvandlingen sitter akkurat nå i en tropisk plassert fluktstol, på Sri Lanka, og lurar på hvordan hytta blir, mens han som skal utføre arbeidet aldri har møtt oppdragsgiveren, bare ønskene hennes, som han har fått sammen med nøkkelen til hytta.

Vi tar først en tur til Risberget, så interpellere vi oppdragsgiveren på Sri Lanka etterpå.

Det første skapet er allerede forvandlet til et praktfullt eksempel på hva Rune Nesher kan få til, med pensler, farger, kunnskap og kjærlighet til Telemarksrosa, som han forvalter og behandler med respekt og nyskapende kjærlighet.

- Jeg kommer opprinnelig fra Kragerø, men bor nå i Telemark, et kjerneområde for rosemaling i Norge, forteller Rune. Vi sitter i ei hytte fra 1980-tallet, sterkt preget av datidens mest populære og innovative materialer, altså gran og furu. Hjemme har Rune

JOMFRUELIG: Når Rune har gjort jobben, er nok dette ett av de vakreste rosemalte skapene som finnes i Risberget.

KULTURBÆRER: Rune Nesher med det første hjørneskapet han har rosemalt i Risberget, med den vakre Telemarksrosa som bærende element.

et stort verksted, hvor han dekorerer og maler mye som blir brakt til ham. Jobben i Risberget er spesiell, men det var slik mange av hans forgjengere jobbet i «gamle dager», og Rune synes det er moro å hevde en gammel tradisjon som omreisende rose maler.

- Jeg har vært interessert i tegning og maling helt fra skoletida. Rosemaling har jeg drevet med i mer enn 40 år, og mesteparten av tida har jeg malt roser på heltid, forteller Rune.

Rune Neshers interesser for dette tradisjonelle håndverket ble for alvor vakt i møte med tre utøvende karer, med Sollid til etternavn, fra Øyfjell og Åmotsdal i Telemark.

- Det var to brødre og et søskenbarn. I deres familie og omgangskrets var ferdigheter i kunst og håndverk av mange slag levende, og overlevert fra generasjoner tilbake. Dette miljøet ga meg innblikk i disse overleve-

ringene, både når det gjelder mønster, farger og teknikk. Her fikk jeg også inspirasjonen til å begynne med rosemaling sjøl, forteller Rune.

Da skal vi som snarest til Sri Lanka, per telefon, for å høre hvilket oppdrag Rune Nesher er kommet til Risberget for å utføre.

- Jo, sier Rina Therese Blekkerud, vi hører bølgene skvulpe og palmene suse i bakgrunnen, det har seg slik at min mor er fra Risberget i Våler. Jeg har vært så heldig å arve hytta til min tante og onkel ved siden av barndomshjemmet til mamma. Her var jeg mye som barn. Søstera mi og jeg arvet hytta sammen, men jeg har kjøpt henne ut. Hytta er tegnet og bygget av min snekkeronkel på 80-tallet, solid håndverk, på alle måter. Men altså, veldig trehvit. Jeg har derfor satt litt farge på interiøret, for å gjøre hytta til «min egen». Det føltes lenge som å være på besøk hos tante og onkel, selv om

GLEDER SEG: I en god stol på Sri Lanka sitter Rina Therese Blekkerud og gleder seg over det som skjer i Risberget.

hytta er min, sier Rina, og ler.

I hytta står det blant annet tre nydelige Krognesskap, hvorav det ene allerede har gjennomgått en fargerik forvandling, mens Rina er på ferie.

- Hvilket oppdrag har du gitt Rune Nesh, som han allerede er godt i gang med?

- Inspirasjonen fikk jeg vel da jeg så bordet i statsministerboligen. Det er et eikebord, med en moderne rose malt løper. Da tenkte jeg, at noe tilsvarende ville gi hytta mi et skikkelig løft, forteller Rina, som så begynte å kikke seg rundt etter fagfolk som kunne ta på seg jobben. «Omreisende rose-maler» er det få av på Finn.no, eller andre steder, hvor fagfolk tilbyr sine tjenester.

- Jeg prøvde først å orientere meg i nærområdet, i Hedmark, for å finne én som kunne gjøre en slik jobb. Det er noen som tar på seg å dekorere boller og trebutter, men ingen som kunne gjøre hele jobben i

Risberget. Da fant jeg fram til Rune Nesh, en av landets, om ikke landets, flinkeste rose-maler, og spurte om han kunne tenke seg å jobbe slik de gamle rose-malerne gjorde. Han sa ja, og jeg er overbevist om at det blir bra, sier Rina, som har lagt igjen ønsker om hvordan hun vil ha det, blant annet om bunnfarger på skapene som skal dekores. Rina Therese, som jobber i Egmont, bor i dag på Nordstrand med mannen Martin Blekkerud, barna Eilif August (7) og Vilje Elida (5).

- Det blir veldig artig å komme tilbake til Risberget, å se hva som har skjedd med hytta vår, sier Rina, nå på veg ut til en teplanta-sje på frodige Sri Lanka.

Tilbake i Risberget, i hytta som snart blir Vålers antakelig mest telemarksrosepregede fritidshus, sier Rune at han i alle sine år som rose-maler har lagt vekt på å holde fast ved den tradisjonelle Telemarksrosa.

ROSEMALING

Rosemaling oppsto for alvor rundt 1740 som en videreutvikling av frihåndsdekoren i byene på 1600- og tidlig på 1700-tallet. Da hadde blant annet den gamle, varmekjære kulturplanten akantus, særlig mykakantus (*Acanthus mollis*) og *Acanthus spinosus*, med sine kraftige blomsterranker og flikete bladverk gitt inspirasjon til blomsterdekor og treskjæringsmønstre i kirkene og arkitekturen i Europa.

Fra antikken kjennes blant annet i bladornamentikk på søyler. Rosemalingen var sterkt påvirket av barokkens svulmende slynger og særlig rokokkoens elegante former og lette blomsterornamenter. Motivene var hovedsakelig blomster, løvverk og kruseduller, men bruk av skrift til navn, datering og sitater var også vanlig. Tidligere forekom det dessuten dyre- og menneskefigurer, trær og hus som en del av ornamentikken.

Dekoren ble påført både interiører, møbler og bruksgjenstander av tre. Det kunne være dører, veggpaneler, bjelker og himlinger, senger, skap og kister, ølboller og -kanner, ferdaskrin, tiner, boller, fat og skjeer som ble malt. Buede linjer, ranker og ornamentalt løv går også igjen i tradisjonell treskurd, bunadsdekor og sølvsmedarbeider.

Rosemalte interiører gikk av moten i 1860-årene. En ny giv for rose-malingen kom fra 1900 til 1925. Det har siden blitt utgitt en rekke instruksjonsbøker om rose-maling og blitt holdt mange malekurs, og rose-malingsteknikken og håndverkstradisjonene videreføres i dag av flere utøvere.

Tradisjonell rose-maling kan deles i ni forskjellige stilvarianter. Telemark-stilen er den mest populære. Motivene er ikke symmetriske, men viser blader og blomster som springer eller slynges ut av en krusedull. (Wikipedia)

I GANG: Rune har fått på plass grunnfarge og er klar til å rose-male dette hjørneskapet.

- Ved å studere arbeidene til gamle mes-tere, har jeg etter hvert utviklet det som er blitt min stil, forteller Rune.

- Hvem har vært dine forbilder?
- Jeg har flere, men Knut Hovden, presentert i boka «Blomane ropa på meg» av Si-grunn Lie Brattekås og Knut Buen, er nok den som har betydd aller mest, sier Rune.

Knut K. Hovden (1893 - 1983) var en vide-refører og en nyskaper innen rose-maling på 1900-tallet. Hovden skapte rom for denne dekortradisjonen, gjennom ei tid med sterk konkurranse fra andre stiler og moter.

- Hovden hadde en svært lang og stor produksjon, og etterlot seg mange og store arbeid, forteller Rune. Han trekker også fram Åsmund Skori, som i dag er pensjo-nist, og Tomas Luraas, som levde fra 1799 til 1886.

- Luraas var falskmyntner og fredløs, samt dyktig rose-maler rundt omkring i byg-dene, mens han var på rømmen, forteller Rune.

Rune Nesh trives på «jobbferie» i Ris-berget.

- Kona mi, Åse Synnøve, er kommet og skal være her med meg til jobben er gjort, og sønnen min med familie vil også komme og se hvordan vi har det her innpå skogen. Jeg har aldri i mitt liv sett så mye, og så tett skog som her i Risberget og på Finnskogen, men dette er flotte trakter, her trives jeg vir-kelig, sier Rune, og kikker seg rundt i hytta han skal sette farge på. Et stort Krogneshjørneskap har han allerede tatt ned fra veggen og begynt å «kladde» på, med bly-ant, for å legge rosene der de skal være.

- De som vil se hva jeg driver med hjem-me på verkstedet mitt i Treungen i Nisse-dal, kan gå inn på hjemmesida mi og kikke der, på runerose-maler.com. Og kom gjerne innom meg, sier Rune.

Blir veldig artig å komme til Risberget nå, og se hva som har skjedd i hytta.

RINA THERESE BLEKKERUD